

Inicijali, pseudonimi i šifre kao potpisi Vida Blažinčića

MARICA VRABEC

Siget 20 e
HR-10020 Zagreb
valdarke@hotmail.com

Pregledni članak

Review article

Primljeno/Received: 10. 11. 2009.

Prihvaćeno/Accepted: 30. 11. 2009.

Vid Blažinčić rođen je u Bekeniku, zapadnom dijelu križevačke općine. Već kao student KBF-a u Zagrebu počeo se javljati svojim radovima u književnim časopisima, kao i časopisima za obrazovanje kulturu i prosvjetu. Piše pjesme, priče, bajke i dramske tekstove. Aktualnostima iz službenih sredina javlja se u dnevnim tiskovinama. Dio radova potpisuje pravim imenom i prezimenom, a dio samo inicijalom imena ispred prezimena. Znatan broj njegovih ostvarenja nosi samo inicijale, pseudonime i šifre umjesto pravoga imena i prezimena. Potpisne znakove rabi u raznim kombinacijama i rado se njima koristi.

Ključne riječi: potpisni znakovi, Blažinčić, književnost, umjetnost.

1. Uvod

U prošlom broju Crisa prikazana je zbirka sakupljenih narodnih pjesama u dijelu Slavonije, uz Savu, koje je Blažinčić objavio u Petrinji 1920. godine, kao i dio njegova književnog stvaralaštva.¹ U ovom nastavku razmatraju se njegovi potpisni znakovi pronađeni u objavljenim radovima. Blažinčić je vrlo često rabio i stvarao različite kombinacije svojih inicijala i slova u potisu tiskanih uradaka. Maštovito je time iznenadio čitateljstvo, pa je zanimljiva obrada posebnosti ove šarolikosti autorovih potpisa.

2. Razgranatost interesa i poznavanja književnosti i umjetnosti

Od 1909., dakle svojih početnih javljanja poetskim ostvarenjima, Blažinčić je bio vrlo aktivan u mnogim tiskovinama kulturnoga, umjetničkoga i prosvjetnoga sadržaja. Neke od njih u svome nazivu nose i pojam "katolički", što upućuje na zastupanje kršćanskih vrijednosti u književnosti. Iz umjetnosti mora zračiti "ljubav prema bližnjemu

kako ona ne bi postala kult krivoga samoljublja."² Književnik i umjetnik treba odgovorno stvarati, jer njegova djela nose životno održive optimistične poruke. U časopisima Blažinčić objavljuje bajke, jednostavne priče i pripovijesti s naglašenom moralnom poukom, ali i elegične crtice, sanja³ o mladosti, životu. Vrijedan doprinos čini niz teorijskih rasprava o književnosti, umjetnosti i kulturi tadašnjega vremena. Dobro je poznavao onodobna strujanja u književnom izrazu i teoriji, a pratio je i zbivanja u umjetnosti te se, predlaganjem, upućivanjem i kritiziranjem, uključivao u poboljšanje prilika za istinski napredak. Blažinčić pokazuje brigu za čistoću jezičnoga izraza te ističe njegovu društvenu, komunikacijsku i povijesnu važnost: "Jezik je lijep, čist, klasičan, narodan, izuzevši neke moderne riječi i forme, koje pomažu da se prošlost lakše veže sa sadašnjošću."⁴

Rasprave i kritičko-znanstvene oglede Blažinčić je potpisivao šiframa obrnuta redoslijeda od

² "O izvorima načinu umjetničkog stvaranja", *Proljetno cvijeće 3* (Zagreb, 1911), str. 149.

³ "Sanja mladosti naše", *Naše kolo* (Beč, 1912), str. 9; *Naše kolo* (Beč, 1914), str. 176.

⁴ "Ivana Brlić Mažuranić: Priče iz davnine", *Hrvatska Prosvjeta 5* (Zagreb, 1918), str. 389. Blažinčić umjetnost drži ključnom za opstanak hrvatskoga narodnog bića.

¹ Marica Vrabec, "Književno stvaralaštvo i prikupljanje folklorne baštine Vida Blažinčića", *Cris* 10 (2008), str. 177-184.

šifara u autorskim pjesmama. Posebno se zalagao za očuvanje narodnih pjesama, kola i igara, a naglašava i prepoznaje vrijednosti toga blaga koje smatra izvorišnim jezičnim polazištem hrvatske književnosti: "Hrvatska će pjesma i u buduće glavom nadvisiti svaku tuđicu."⁵ Vrlo je angažirano pratio sva događanja na polju izdavaštva, kako tiskovina tako i novih naslova, o kojima piše prikaze, osvrte, kritike i polemike. U kritikama je katkada bio preoštar, gotovo drastičan, u stavovima, odlučan i argumentiran. Neke tvrdnje i danas imaju vrijednost. Pisao je i osvrte o likovnoj umjetnosti o slikama koje "hramlju u kompoziciji i perspektivi",⁶ što potvrđuje razgranatost umjetničkih interesa i poznavanje raznorodnih područja suvremenosti. Nije bio obziran ni prema Matošu,⁷ Meštroviću,⁸ Ivi Pilaru, ali je hvalio Šenou, Ivana Mažuranića i unuku mu Ivanu Brlić Mažuranić, Isu Kršnjavoga, D. Domjanića, V. Bukovca i druge. Vrlo je cijenio djelatnost biskupa Mahnića na svim poljima. S autorima, urednicima i osobama iz kulturnoga života, posebice u kasnijoj fazi svoga stvaralaštva, Blažinčić je volio polemizirati o književnim i umjetničkim prilikama, kao i o narodnim pjesmama, koje je savršeno poznavao, znalački izvorno predstavljao i znanstveno-teoretski obrađivao.⁹

3. Svi oblici Blažinčićevih potpisa

a) Pregledom njegovih objavljenih i dostupnih radova otkriveni su ovi oblici potpisa:

1. Pravo ime i prezime;
2. Inicijal imena i potpuno prezime;
3. Inicijali;
4. Pseudonimi;
5. Šifre.

5 "Sadašnje stanje narodne pjesme", *Hrvatska Prosvjeta* 5 (Zagreb, 1918), str. 33.

6 "Slike u arkadama Majke Božje Bistričke", *Hrvatska Prosvjeta* 9 (Zagreb, 1922), br. 17/18, str. 428.

7 "O izvorima i načinu umjetničkog stvaranja", *Proljetno cvijeće* 3 (Zagreb, 1911), br. 5, str. 70. Matoša smatra previše orijentiranim i vezanim za francuska stajališta o modernoj književnosti, otuđenog od hrvatske stvarnosti.

8 "Sadašnje stanje narodne pjesme", *Hrvatska Prosvjeta* 5 (Zagreb, 1918), str. 35. Vrlo strogo ocjenjuje njegovo umjetničko stvaranje s kršćanskoga gledišta, smatra da vodi u poganstvo.

9 Uz druga područja umjetnosti, već 1918. počinje prikupljati i studiozno proučavati naše narodno blago, posebice pjesme i narodna kola. Imao je puno hvale za stoljetne tradicijske vrijednosti. Rezultat toga je i objava zbirke iz 1920. godine u Petrinji.

b) U dostupnim radovima rabio je potpisne znakove ovako u postocima:

Ime i prezime	Inicijal i prezime	Inicijali	Pseudonimi	Šifre
43%	4%	9%	4%	30%

Analizom tablice zaključuje se da je Blažinčić najviše uradaka potpisivao pravim imenom i prezimenom, zatim slijede šifre, a u najmanje dostupnih radova je rabio pseudonime.¹⁰

c) Korištenje potpisnih znakova u jednom desetljeću:

Pretraživanjem je utvrđeno da Blažinčić u kasnijoj fazi stvaranja napušta početno šifrirano potpisivanje svojih radova te u dalnjim objavljenim djelima piše samo inicijale ili pravo ime i prezime ili inicijal imena i cijelo prezime.

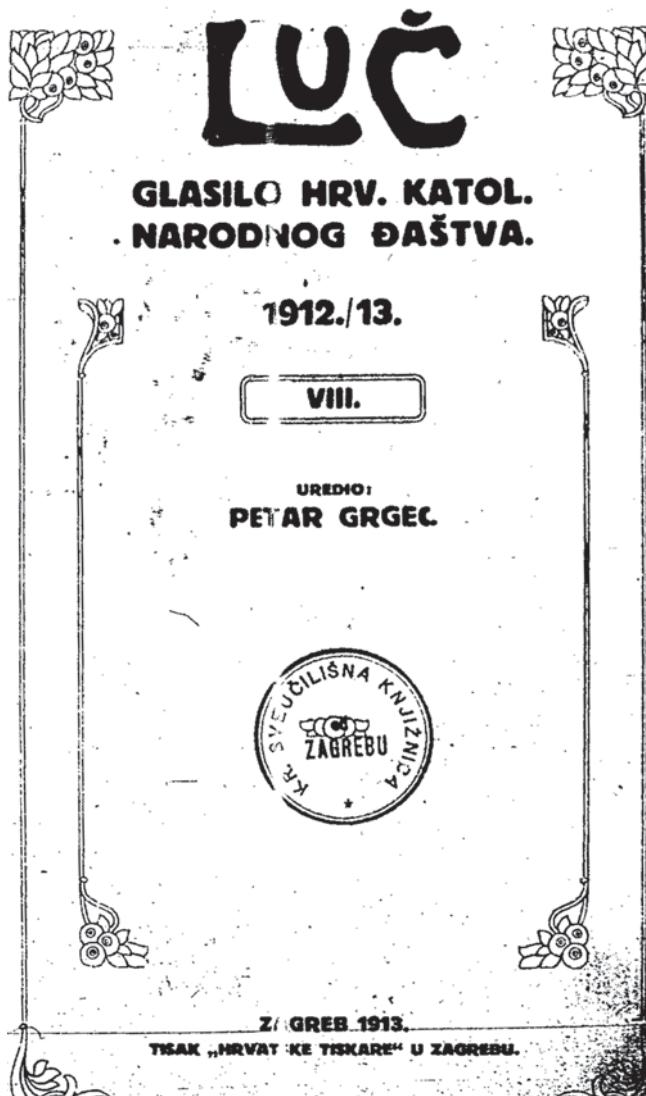
Godina	Potpisni znakovi
1909. - 1911.	šifre
1912. - 1919.	inicijali, pseudonimi, pravo ime i prezime, inicijal imena i prezime.

d) Pregled potpisnih znakova po sadržajima:

Autorski sadržaj	Potpisni znakovi
Poezija / pjesme	šifre
Crtice, priče, priopijesti (beletristica)	pravo ime i prezime;
Književno-teorijske rasprave	šifre, pravo ime i prezime;
Kritički i znanstveni ogledi	šifre, inicijali, pravo ime i prezime;
Osvrti i prikazi	inicijali, pravo ime i prezime, inicijal i prezime;
Polemike	inicijal imena i prezime;
Opće aktualnosti	pravo ime i prezime.

10 Radovi su mu razasuti po mnogim časopisima starih i stotinu godina, pa nije bilo moguće doći do nekih primjeraka.

- a) Kritički i znanstveni ogledi: "Novi prijevodi Selme Lagerlöf",²³
- b) Osvrti i prikazi.

Slika 3. Naslovnica časopisa Luč u kojem Blažinčić objavljuje pripovijesti.

3.4. Pseudonimi

Blažinčić se koristio pseudonimom Čičević V. B. ili obrnuto V. B. Čičević. Podaci o tome ubilježeni su u Vidačićevoj knjizi *Pseudonimi, šifre i znakovi pisaca iz hrvatske književnosti*.²⁴ U prvoj cjelini knjige zabilježeni su pseudonimi, a u drugoj prava imena koja se kriju iza njih. Pseudo-

nimom Čičević, kojega piše uz svoje inicijale V. B., Blažinčić prikriva svoj identitet. U cjelini, uz "Popis pravih imena pisaca koji su se služili pseudonimima, šiframa i znakovima", nalazi se napisano ime Vida Blažinčića.²⁵

3.5. Šifre

Blažinčić se potpisivao ovim šiframa:

- Bl - K.;
- V. Bl. K.;
- K. V. Bl.

a) U pjesničkom stvaralaštvu

Sva dostupna poetska ostvarenja Blažinčić je potpisivao u šiframa. Tako se već 1909. godine ispod svojih pjesama potpisuje kao V. Bl. K. Tu rabi početno slovo svojega imena, dva početna slova prezimena i zagonetno slovo "K".

b) Zagonetno slovo "K" u šifri

"K" u šifri može skrivati katolika, klerika, književnika, kršćanina ili Križevčanina. Svih ovih pet pojmove može opravdati taj dio Blažinčićeve šifre. No tri bi se mogla povezati u općekršćansko, vjerničko zajedništvo.²⁶ Suženo značenje zagonetnoga "K" može značiti katolik, što se iščitava iz njegovoga isticanja važnosti hrvatskog katoličkog pokreta kao "najplemenitijeg čina koji će značiti preokret i potpuni preporod suvremene umjetnosti u kršćanskome duhu."²⁷ Blažinčić tvrdi da današnjoj umjetnosti prijeti sve jači utjecaj "neizlječive bijede"²⁸ te pada pod "upliv materijalističkih"²⁹ načela i prosudbi ljepote. Kršćansko stajalište od umjetnosti očekuje da "služi istini, ljepoti i dobroti."³⁰ Estetska pravila u umjetnosti Blažinčić je smatrao "vječnim i apsolutnim",³¹ pa su i elementi prave ljepote nepromjenjivi.

25 Vidačić, *Pseudonimi, šifre i znakovi pisaca iz hrvatske književnosti*, str. 85.

26 Katolik je najbliže slovu "K", jer se autor školuje za katoličkoga svećenika, a klerik je dak vjerske škole.

27 *Proljetno cvijeće 2* (Zagreb, 1910), br. 4, str. 56.

28 *Proljetno cvijeće 3* (Zagreb, 1911), br. 10, str. 148.

29 *Proljetno cvijeće 2* (Zagreb, 1910), br. 4, str. 56.

30 *Proljetno cvijeće 2* (Zagreb, 1910), br. 10, str. 147.

31 *Proljetno cvijeće 3* (Zagreb, 1911), br. 8/9, str. 119.

Ljepota u umjetnosti za koju se autor zalaže:

- Ljepota cijelote ili potpunosti;
- Ljepota pravilnoga sklada, što veće jedinstvo u mnoštvu;
- Ljepota jasnoće i sjaja izražaja.

Veliko tiskano slovo "K" može upućivati i na zavičajnu pripadnost, budući da Blažinčić snažnim emocijama progovara kada piše o kraju iz kojega je otisao u veliki grad. "...vraćao sam se u svoj rodni kraj, mili zavičaj ... zači u potkalničko prigorje ... Kalnik, najveću goru moje prve mladosti ...sume se okrunile zdravim zelenilom ..."³²

Blažinčić umjetnost smatra "drugotnim kombiniranjem već stvorenih oblika u nove."³³ Za njega je temeljni "izvor" svakoga pravog "umjetničkog stvaranja u Bogu",³⁴ a umjetnik je tek "drugotni stvaralac u Božjoj prirodi"³⁵ i zato je za njega lijepo ono što podiže "našu duševnost i duševnu ugodu."³⁶

4. O Blažinčićevoj potpisnoj raznolikosti

Koji su mogli biti motivi ovolike potpisne Blažinčićeve raznolikosti?

1. Moguće prikrivanje i očuvanje osobne tajnosti radi nemetljive prisutnosti u tiskovnim medijima;
2. Moguća skromnost u očuvanju vlastite svestranosti poznavanja kulturne i umjetničke problematike svoga vremena;
3. Moguće nastojanje u izgradnji prepoznatljivoga književnog, stručnog i znanstvenog izražavanja;
4. Mogući put izbjegavanja polemika i osporavanja njegovih ideja, zamisli i sudova od iskusnijih i autorativnijih književnika i teoretičara toga doba;
5. Moguća obveza tajnovitost kao svećeničkoga kandidata;
6. Moguće kao zagonetka i odgonetka čitateljima;
7. Moguća potpisivačka maštovitost i stvaračka razigranost.

5. Zaključak

U ovom istraživanju utvrdila sam inicijale, pseudonime i šifre kojima je svoja djela potpisivao Vid Blažinčić. Dokazano je da se već u početnom pjesničkom javljanju potpisuje šiframa. Na objavljene pjesme stavlja šifru V. Bl. K., koju također koristi i u književno-teorijskim raspravama, ali u obrnutu redoslijedu: K. V. Bl. Zagonetno slovo "K", pritom prelazi sa zadnjega na prvo mjesto. Takvim razmještanjem autor nastoji naglasiti ili umanjiti njegovo pojmovno značenje, a koje bi se moglo odnositi na: katolik, kršćanin, klerik, književnik ili Križevčanin.

Inicijale V. B. koristio je u nekim kritikama i prikazima književnih djela. Pseudonim "Čičević V. B." potvrđen je popisom pseudonima, šifri i znakova pisaca iz hrvatske književnosti. Cjelovit potpis čitamo u proznim književnim ostvarenjima, nekim prikazima književnih djela, raspravama o umjetnosti i aktualnostima, koje je Blažinčić objavljivao u dnevnim tiskovinama tijekom tridesetih godina 20. stoljeća.

Izvori:

1. Nadbiskupski arhiv Zagreb, *Knjiga preminulih svećenika Nadbiskupije zagrebačke*, sv. 2., od god. 1912. - 1977;
2. Nadbiskupski arhiv Zagreb, *Schematissimus cleri*, Archi - dioecesis Zagabiensis, Pro anno a Christo nato 1914;
3. *Spomenica* (1929. - 1994.), Župa Gornji Dubovac.

Literatura:

1. Cavalli - Sforca Luigi Luca (2008): *Geni, narodi i jezici*, Algoritam, Zagreb;
2. Čubelić, Tvrko (1969): *Usmena narodna književnost*; u *Uvod u književnost*, Zagreb;
3. Kožul, Stjepan (2005), *Kalnički arhidakonat*, Društvo za povjesnicu zagrebačke nadbiskupije "Tkalčić", Zagreb;
4. Kožul, Stjepan (2007), *Svećenici Bjelovarskoga kraja 1. dio*, Bjelovarski dekanat, Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije "Tkalčić", Zagreb;

32 "Ivana Brlić Mažuranić: *Priče iz davnine*, str. 388-389.

33 *Proljetno cvijeće 3* (Zagreb 1911), br. 7, str. 100.

34 Isto, str. 101.

35 Isto, str. 101.

36 *Proljetno cvijeće 2* (Zagreb, 1910), br. 2/3, str. 18.

5. Kožul, Stjepan (2007), *Svećenici Bjelovarskoga kraja 2. dio*, Cirkvenski dekanat, Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije "Tkalčić", Zagreb;
6. Moguš, Milan (1995), *Povijest hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb;
7. *Narodne pjesme* (1920), sakupio i uredio Vid Blažinčić, Tisak i naklada A. Miloševa, Petrinja;
8. Vidačić, Marcel (1951), *Pseudonimi, šifre i znakovi pisaca iz hrvatske književnosti*, Zagreb

Summary:

INITIALS, PEN-NAMES AND CODES AS SIGNATURES OF VID BLAŽINČIĆ

Keywords: sign marks, Blažinčić, literature, art

This study aims at determining initials, pen-names and codes that Vid Blažinčić used to sign his works. From his first poems he used code V.

Bl. K. It consists of his given name initial (V-Vid), first two letters of his family name (Bl.- Blažinčić) and letter K. Searching through data and comparing dictionaries, style, idioms, publishing time, topics, attitudes and problems dealt with, it is possible to identify the signature under literary-theoretical and art treatises: the same code is used in different order of letters- K.V. Bl. In this code the secret letter K is put at the beginning but it still stands for the same person. By doing so, the writer wanted either to point out or diminish the meaning. Letter K may be connected with some other meanings: katolik (Catholic), kršćanin (Christian), klerik (student of divinity), književnik (writer), Križevčanin (Križevci-born). Initials V. B. were used in some reviews and essays on literary works. Pen-name Čičević V. B. was confirmed through the list of pen-names, codes and signs attributed to Croatian writers. His full signature, full name and surname can be read in his prose works, some outlines of literary works, accounts on art and current affairs that were published in dailies in the thirties of the twentieth century.